

СУСПІЛЬСТВО | НІМЕЧЧИНА

Путін і Гітлер: на історика за пост в X заявили в поліцію

Роман Гончаренко

10.03.2026

Через перепост у X фотомонтажу з порівнянням Путіна й Гітлера на берлінського історика заявили в поліцію. Проблематичною виявилася щонайменше пов'язка зі свастикою на руці нацистського диктатора.

© Rainer Zitelmann

Німецький історик Райнер Цітельманн

Фото: Rainer Zitelmann

Райнер Цітельманн (Rainer Zitelmann), берлінський історик і публіцист, у вівторок, 10 березня, потрапив на сторінки німецької та міжнародної преси. Привід - справа, що її порушила поліція за заявою через перепост у соцмережі X фотомонтажу з порівнянням [Гітлера](#) та президента Росії [Володимира Путіна](#) в контексті [війни Росії проти України](#). На зображенні, яке відсилає до подій 1938 року, нацистському диктатору приписано фразу англійською: "Віддайте мені Чехословаччину, і я більше ні на кого не нападатиму". Така сама за змістом фраза, але зі словом "Україна", зображена поруч із Путіним.

Цітельманн перепостив зображення в квітні 2025 року, повідомлення від берлінської поліції він отримав у лютому. Хто саме заявив у поліцію і з якою мотивацією, він не знає, розповів Цітельманн у розмові з DW, згадавши, зокрема, що регулярно стикається в X з нападками тих, кого він називає "путіністами". "Вони всі мене ненавидять, тому що я на 100 відсотків підтримую Україну", - каже історик. Столична поліція відмовилася повідомляти подробиці, пославшись на захист даних.

У чому звинувачують берлінського історика

Справу порушено за статтею 86а Кримінального кодексу Німеччини, яка забороняє використання, серед іншого, символіки "антиконституційних і терористичних організацій". Як правило, йдеться про свастику, прапори чи форму націонал-соціалістів, а також нацистське вітання та інші гасла. За їх використання закон передбачає грошовий штраф або позбавлення волі до трьох років. Останнім часом у Німеччині було кілька справ проти відомих публіцистів за цією статтею, але в них не йшлося про порівняння з Путіним.

Володимир Путін оголошує про початок війни проти України, 24 лютого 2022 року

Фото: Kremlin/AFP

У випадку Цітельманна претензії стосуються щонайменше пов'язки зі свастикою на руці Гітлера. Він не береться судити, чи можуть визнати

порушенням саме зображення голови диктатора. Видання Die Welt цитує слова його адвоката Александера Фрайса (Alexander Freys), який вважає, що "дія не підпадає під склад правопорушення, оскільки є однозначним й чітким ворожо-критичним ставленням (опозиція) до Гітлера", який представлений "виключно як негативна історична фігура".

68-річний Цітельманн спеціалізується на історії **націонал-соціалізму**, він автор численних книжок про той час, зокрема біографії Гітлера. "Я пам'ятаю, що подумав, коли це перепостив, - каже Цітельманн. - Це ж чітко сформульована аналогія, і я захищав дисертацію про Гітлера, яка, звісно, й сама спала мені на думку". "Це ж моє завдання як історика - розповідати про історію... Що я можу зробити, якщо у Гітлера ця пов'язка, мені треба було її заретушувати?" - задається питанням публіцист. Під час розмови відчувається, що йому важко повірити в те, що відбувається: "Такого зі мною ще не було".

Чи можна порівнювати Путіна й Гітлера

Історики не люблять порівнювати історичні події з сучасністю, і Цітельманн не виняток. Але "порівнювати - не означає ставити знак рівності", - підкреслює він. "На совісті Гітлера шість мільйонів убитих євреїв, у Путіна цього немає", - наголошує історик.

"Тоді, під час так званої "судетської кризи" 1938 року, Гітлер сказав, мовляв, я хочу тільки Судети (німецькомовна частина Чехословаччини. - Ред.), і потім буде спокій, мені більше нічого не потрібно. Це була вихідна позиція в Мюнхенській угоді, - нагадує історик. - Але вже за кілька місяців він увійшов на решту території Чехословаччини". Схожа ситуація і з Путіним, який вимагає частину України, каже Цітельманн: "Я хотів вказати на те, що диктаторам не можна вірити".

Оригінал Мюнхенської угоди 1938 року, Прага, архів

Фото: Michal Krumphanzl/CTK/IMAGO

У статті для Die Welt Цітельманн пише, що [аналогії між Путіним і Гітлером](#) проводили й інші історики, згадуючи британських і американських авторів - у тому числі [Тімоті Гартон Еш](#) та [Енн Епплбаум](#). У Німеччині подібні аналогії звучать рідше, але вони є; про деякі DW писала раніше. Один з прикладів, що його навів Цітельманн, - історик, фахівець із Східної Європи Карл Шлегель (Karl Schlögel), котрий отримав у 2025 році престижну премію німецьких книготорговців.

Увага міжнародної преси

Пост у соцмережі X Цітельманн видалив, але як розвиватимуться події далі, він прогнозувати не береться. З одного боку, історик каже, що хотів би домогтися справедливості й готовий іти аж до найвищої судової інстанції. З іншого - тривала судова тяганина вимагає засобів й відволікає його від роботи - написання книг.

У будь-якому разі Цітельманн радий увазі міжнародної преси й розповів, що перед розмовою з DW дав велике інтерв'ю лондонській The Times й одному іспанському виданню.